

Sygn. akt IV U 76/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 09 czerwca 2022 r. w Z.

sprawy z odwołania B. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16.12.2021 r. znak (...)

o przyznanie prawa do rekompensaty

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni

B. B. prawo do rekompensaty z art. 21 ust. 1 ustawy

o emeryturach pomostowych od dnia 17.09.2021 r.

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 76/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16.12.2021r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawczyni B. B. przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu wskazano, że do okresu tej pracy nie zaliczono zatrudnienia od 26.03.1980 r. do 28.11.1983 r. gdyż przedłożone dokumenty płacowe nie wskazują wymiaru czasu godzin dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych. W pozostałych okresach wnioskodawczyni nie pracowała w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy, a obowiązujące przepisy nie pozwalają na sumowanie etatu w różnych placówkach. Zdaniem organu rentowego dostarczona dokumentacja nie jest wystarczająca do uznania, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywana była praca nauczyciela.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni B. B. w części obejmującej odmowę uznania okresu zatrudnienia od 26.03.1980 r. do 28.11.1983 r. w (...) Szkole (...) – Przedszkolu przy Zakładzie (...) w P. jako pracy w warunkach szczególnych, zarzucając, że pozwany organ rentowy bezpodstawnie nie uwzględnił okresu pracy w charakterze nauczyciela, mimo iż prace tę wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. B. urodzona (...) wniosek o emeryturę wraz z rekompensatą złożyła w dniu 27 lipca 2021 r.

Decyzją z 19 sierpnia 2021 r. przyznano ubezpieczonej prawo do emerytury od 01.07.2021 r. tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym złożono wniosek. Wypłata świadczenia została zawieszona wobec kontynuowania zatrudnienia. Odmówiono przyznania prawa do rekompensaty ze względu na nieudokumentowanie 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

W dniu 17 września 2021 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia.

Zaskarżoną decyzją z dnia 16 grudnia 2021 r., sprostowaną postanowieniem z dnia 29 grudnia 2021 r. w zakresie przyczyny odmowy i łącznego stażu pracy w warunkach szczególnych, odmówiono ubezpieczonej prawa do świadczenia gdyż zdaniem pozwanego organu rentowego nie udokumentowano wymaganego 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględniono 14 lat 2 dni.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględniono spornych okresów zatrudnienia od:

- 26.03.1980 r. do 28.11.1983 r. w (...) Szkole (...) w P. -Przedszkole przy Zakładzie (...) w P. na stanowisku dyrektor przedszkola zgodnie ze świadectwem pracy z 28.11.1983 r. przedłożone list płac oraz zeznania świadków nie wskazują wymiaru godzin zajęć dydaktycznych , opiekuńczych i wychowawczych

- od 01.09.2000 r. do 31.10.2000 r. zatrudnienia w Szkole (...) w P. w niepełnym wymiarze czasu pracy (18/30 etatu) i zatrudnienia w (...)Gimnazjum w P. w niepełnym wymiarze czasu pracy (12/30 etatu) gdyż brak możliwości sumowania etatu w różnych placówkach

- od 01.09.2003 r. do 31.08.2004 r. zatrudnienia w szkole (...) w P. na stanowisku bibliotekarz (wymiar etatu 15/30) i wychowawca świetlicy (wymiar etatu 15/30) oraz zatrudnienia w (...) Gimnazjum w P. na stanowisku bibliotekarz w niepełnym wymiarze czasu pracy (7/30 etatu), gdyż brak możliwości sumowania etatu na różnych stanowiskach zgodnie z zaświadczeniem z dnia 17.07.2021 r. wystawionym przez Szkołę(...) w P..

Decyzją z dnia 06 września 2021 r. podjęto wypłatę świadczenia od 01.08.2021 r. Odmówiono prawa do rekompensaty ze względu na nieudokumentowanie 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze. Od decyzji nie złożono odwołania.

Wnioskodawczyni nie kwestionowała zaskarżonej decyzji w części dotyczącej zatrudnienia w okresie od 01.09.2000 r. do 31.10.2000 r. i od 01.09.2003r. do 31.08.2004 r.

okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego oraz

k. 89 v akt sądowych.

W okresie od 26.03.1980 r. do 28.11.1983 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Szkole (...) w P. – Przedszkolu przy Zakładzie (...) w P..

Przez cały ten okres, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywała pracę nauczyciela. W całym tym okresie zatrudnienia pełniła funkcję pracownika pedagogicznego - jedynej w tej placówce. Wnioskodawczyni B. B. od dnia 26 marca 1980 r. do dnia 28 listopada 1983 r. prowadziła wszelkie zajęcia dydaktyczne, opiekuńcze i wychowawcze, jakie się tam odbywały.

Odwołująca sprawowała całodzienną opiekę nad dziećmi przez 6 dni w tygodniu, miało to miejsce od godziny 6:45 do momentu aż wszyscy podopieczni zostali odebrani przez rodziców. W okresie letnim trwało to często aż do godziny 17:00.

Przedszkole, w którym pracowała wnioskodawczyni było przedszkolem przy Zakładzie (...) w P., który wchodził w skład Kombinatu Rolnego w Ż.. Przeznaczone było dla dzieci pracowników Zakładu (...). Budynek Przedszkola był własnością Zakładu (...), Zakład ten finansował również wynagrodzenia pracowników Przedszkola, to jest odwołującej i pracownika pomocniczego, który nie wykonywał czynności pedagogicznych, czynności te wykonywała wyłącznie wnioskodawczyni.

Wnioskodawczyni nie była dyrektorem Przedszkola, była jego jedynym pracownikiem pedagogicznym.

- zeznania świadka P. C., C. C., R. B. (1) k. 88 – 89 akt,

- zeznania świadka H. J. (1) k. 69 – 74 akt,

- zeznania świadka D. P. (1) k. 77 – 81 akt

- akta organu rentowego,

- akta osobowe wnioskodawczyni.

Wnioskodawczyni nie nabyła prawa do emerytury wcześniejszej.

okoliczności niesporne

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy ubezpieczonej przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl natomiast art. 21 ust. 1 ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl art. 23 ust. 1 ustawy – ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Bezspornym było, że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do wcześniejszej emerytury, z uwagi na niespełnienie do 01.01.1999 r. przesłanki ogólnego stażu pracy

Prawo do rekompensaty mają osoby urodzone po 1948 r., które przed 01.01.2009 r. wykonywały co najmniej przez 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów obowiązujących do 31.12.2008 r. (art. 32 i 33 ustawy emerytalnej).

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.), który stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Za pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach uważa się pracownika zatrudnionego przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, oraz w znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cytowanego rozporządzenia okresami uzasadniającymi prawo do świadczeń są okresy, w których praca w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 2 ust. 2 tego rozporządzenia okresy pracy w takim charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Jednocześnie w myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia (§ 22 ust. 1).

Nie oznacza to, że osoba odwołująca się jest pozbawiona możliwości ustalenia, iż w zakładzie pracy pracowała w warunkach szczególnych. Ustalenie rodzaju wykonywanej pracy na podstawie osobowych środków dowodowych nie jest bowiem wyłączone w postępowaniu przed sądem rozpoznającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przewiduje się odstępstwa od zasad ogólnych postępowania dowodowego, bowiem zgodnie z treścią przepisu art. 473 § 1 k.p.c., dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny w zasadzie co do wszystkich faktów spornych lub niemożliwych do udowodnienia za pomocą dowodu z dokumentu, a nawet ponad i przeciwko osnowie dokumentu (por. wyrok SN z 08.12.1998 r. II UKN 357/98, uchwała SN z 24.09.1984r., III UZP 6/84).

Postępowanie sądowe zainicjowane wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego toczy się bowiem według zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału.

W konsekwencji możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21.09.1984 r., sygn. III UZP 48/84 oraz uchwała SN z 10.03.1984 r., sygn. III UZP 6/84). Powyższe wynika także z uchwały Sądu Najwyższego z 27.05.1985r. (II UZP 5/85), w której SN stwierdził, że jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi (por. też wyrok SN z dnia 08.04.1999 r. II UKN 619/98).

Wobec tego Sąd Okręgowy mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie na dowodach z innych dokumentów, z zeznań świadków.

Pozwany, jak wynika z twierdzeń zawartych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz odpowiedzi na odwołanie, pozwany organ rentowy odmówił wnioskodawczyni zaliczenia spornego okresu zatrudnienia tylko z tego względu, że uznał, iż przedłożona dokumentacja osobowa nie pozwala na jednoznaczne ustalenie czy wnioskodawczyni pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując pracę w szczególnym charakterze z uwagi na brak informacji co do wymiaru godzin dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych.

Pozwany natomiast nie kwestionował tego, że zajmowane przez wnioskodawczynię stanowisko nauczyciela stanowi pracę w szczególnym charakterze.

Zgodnie z treścią par. 15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

Z kolei, zgodnie z treścią art. 1 Karty Nauczyciela ustawę stosuje się do nauczycieli wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, zatrudnionych w jednostkach, które zostały wymienione w nim wymienione.

Przepisy Karty Nauczyciela mają też zastosowanie do nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w administracji państwowej, w szkołach i punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych itp., w publicznych przedszkolach, w niepublicznych przedszkolach oraz w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych.

W ocenie Sądu, przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na jednoznaczne ustalenie, że wnioskodawczyni w spornym okresie, będąc zatrudnioną Przedszkolu przy Zakładzie (...) w P. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku wykonywała prace wskazane w par.15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.)

Sąd ocenił jako w pełni wiarygodne zeznania wszystkich świadków zeznających w sprawie, którzy znali wnioskodawczynię z racji wykonywanych obowiązków (P. C. i C. C.), bądź z racji korzystania z usług Przedszkola przez ich dzieci (H. J. i D. P.), czy też będący współpracownikiem w (...) Szkole (...) (R. B.).

Świadkowie opisali, co należało do obowiązków wnioskodawczyni, w jakim zakresie obowiązki te wykonywała, a także potwierdzili, że wnioskodawczyni była jedynym pracownikiem pedagogicznym w tym Przedszkolu, a więc oczywistym jest,

że musiała te obowiązki wykonywać stale i w pełnym wymiarze skoro Przedszkole funkcjonowało codziennie od wczesnych godzin rannych do godziny 15-tej, a w porze letniej nawet do godziny 17-tej.

Zeznania świadków korespondują nie tylko z twierdzeniami wnioskodawczynie, ale również dokumentacją przez nią przedłożoną.

Pozwany podnosił, że wnioskodawczynie pracowała jako dyrektor Przedszkola, na co wskazuje świadectwo pracy, a więc nie mogła pracować w szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy. Tyle tylko, że wnioskodawczynie dyrektorem nie była, co wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, wnioskodawczynie była jedynym pracownikiem pedagogicznym Przedszkola, które jednak nie było samodzielną placówką, lecz stanowiło filię (...) Szkoły (...) w P..

Sąd Okręgowy dał wiarę w całości zeznaniom świadków, albowiem są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają.

Pozwany nie zakwestionował zeznań ww. osób oraz wiarygodności dokumentów i nie przedstawił dowodów przeciwnych.

Mając na uwadze całość zabranego materiału dowodowego nie ma żadnych podstaw, aby nie uwzględnić spornego okres zatrudnienia wnioskodawczynie do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując, Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczynie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty nie były kwestionowane.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sędzia Bogusław Łój